

PAPER DETAILS

TITLE: İlahiyat Fakóltesi Arapça Hazirlik Sinifi Öğrencilerinin Öğretim Yili Basinda Arapçaya ve Arapça Dersine Dair Düşünce, Beklenti ve Hedefleri (Tekirdag Namik Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakóltesi Örneği)

AUTHORS: Osman Arpaçukuru, Hasan Sabri Çeliktas

PAGES: 195-226

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/3451081>

İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Öğretim Yılı Başında Arapçaya ve Arapça Dersine Dair Düşünce, Beklenti ve Hedefleri (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)

Osman Arpaçukuru | 0000-0002-7514-475 | oarpacukuru@nku.edu.tr

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagatı ABD,
Tekirdağ, Türkiye

ROR ID: 01a0mk874

Hasan Sabri Çeliktas | 0000-0001-5404-4824 | hseliktas@nku.edu.tr

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi ABD,
Tekirdağ, Türkiye

ROR ID: 01a0mk874

Öz

Bu araştırmanın konusu ilahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin öğretim yılı başında Arapçaya yaklaşımlarını tespit etmektir. Arapçaya yaklaşımları düşünce, beklenti ve hedef kategorilerinde ele alınmıştır. Öğrencilerin özellikle sene başında Arapçaya yaklaşımlarını belirlemedeki amaç, henüz bu eğitimi almadan öğrencilerin nasıl bir yaklaşımla derslere başladıklarını ortaya çıkarmaktır. Araştırma sonunda elde edilecek sonuçların Arapça eğitimi ve öğretiminin iyileştirilmesi yönünde, bu dersi veren öğretim elemanlarına alana ilişkin bir veri sağlayacağı umulmaktadır. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseni kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde 2020-2021 eğitim öğretim yılında Arapça hazırlık eğitimi alan 126 öğrenci oluşturmaktadır. Veriler, yukarıda belirlenen üç kategoride toplamda 18 sorudan oluşan Likert tipi yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS programından yararlanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin sene başında Arapça dersine karşı yaklaşımlarına düşünceler ve beklentiler kategorileri hedefler kategorisine göre yüksek oranda olumlu yanıt verdiği görülmüştür. Bu durum öğrencilerin sene başında Arapça hazırlık sınıfına yüksek motivasyonla geldiği şeklinde yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler

Arap Dili ve Edebiyatı, Din Eğitimi, İlahiyat Fakültesi, Arapça Hazırlık Sınıfı, Arapça Dersi.

Atıf Bilgisi

Arpaçukuru, Osman - Çeliktas, Hasan Sabri. "İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Öğretim Yılı Başında Arapçaya ve Arapça Dersine Dair Düşünce, Beklenti ve Hedefleri (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)". *Trabzon İlahiyat Dergisi* 10/2 (Aralık 2023), 195-226.

<https://doi.org/10.33718/tid.1370484>

Geliş Tarihi	: 03.10.2023
Kabul Tarihi	: 22.11.2023
Yayın Tarihi	: 31.12.2023
Değerlendirme	: İki Dış Hakem / Çift Taraflı Körleme
Etik Beyan	: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.
Benzerlik Taraması	: Yapıldı - iThenticate
Yazar Katkıları	: Yazar-1 (%55) - Yazar-2 (%45)
Çıkar Çatışması	: Çıkar çatışması beyan edilmemiştir.
Finansman	: Bu araştırmayı desteklemek için dış fon kullanılmamıştır.
Telif Hakkı & Lisans	: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmalarını CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tid>

The Thoughts, Expectations and Objectives of The Arabic Preparation Class Students of The Faculty of Theology at The Beginning of The School Year (The Case of Tekirdağ Namık Kemal University Faculty of Theology)

Osman Arpaçukuru | 0000-0002-7514-475 | oarpacukuru@nku.edu.tr

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Arap Dili ve Belagatı ABD,
Tekirdağ, Türkiye

ROR ID: 01a0mk874

Hasan Sabri Çeliktas | 0000-0001-5404-4824 | hseliktas@nku.edu.tr

Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi ABD,
Tekirdağ, Türkiye

ROR ID: 01a0mk874

Abstract

The subject of this research is to determine the approach of Arabic preparatory class students at the faculty of theology to Arabic at the beginning of the academic year. Their approach to Arabic is discussed in the categories of thought, goal and expectation. The purpose of determining the students' approach to Arabic, especially at the beginning of the year, is to reveal the motivation of the students before they have received this education. It is hoped that the results to be obtained at the end of the research will provide data on the field to the instructors who teach this course in order to improve the education and teaching of Arabic. Survey design, one of the quantitative research methods, is used in the study. The sample of the research consists of 126 students who received Arabic preparatory education in the 2020-2021 academic year at Tekirdağ Namık Kemal University Faculty of Theology. The data are collected with a Likert-type structured interview form consisting of a total of 18 questions in the three categories specified above. SPSS program is used in the analysis of the data. At the end of the research, it is determined that the students responded more positively to their approach to the Arabic course at the beginning of the year in the thoughts and expectations category than in the goals category. This situation was interpreted as the students coming to the Arabic preparatory class at the beginning of the year with high motivation.

Keywords

Arabic Language and Literature, Religious Education, Faculty of Theology, Arabic Preparatory Class, Arabic Lessons.

Citation

Arpaçukuru, Osman - Çeliktas, Hasan Sabri. "The Thoughts, Expectations and Objectives of The Arabic Preparation Class Students of The Faculty of Theology at The Beginning

of The School Year (The Case of Tekirdağ Namık Kemal University Faculty of Theology)".
Trabzon Theology Journal 10/2 (December 2023), 195-226.

<https://doi.org/10.33718/tid.1370484>

Date of Submission : 03.10.2023

Date of Acceptance : 22.11.2023

Date of Publication : 31.12.2023

Peer-Review : Double anonymized - Two External

Ethical Statement : It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Plagiarism Checks : Yes - iThenticate

Author Contributions: Author-1 (%55) - Author-2 (%45)

Conflicts of Interest : The author(s) has no conflict of interest to declare.

Grant Support : The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.

Copyright & License : Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.

<https://dergipark.org.tr/tr/pub/tid>

Giriş

İlahiyat fakülteleri, ders sayısının çokluğu ve çeşitliliği bakımından önde gelen yükseköğretim kurumlarından. Yüksek din öğretiminin yapıldığı ilahiyat fakültelerinde konu, ilke, metodoloji, terminoloji vb. yönlerden birbirinden farklı üç bölüm bulunmaktadır. Bunlar Temel İslâm Bilimleri, İslâm Tarihi ve Sanatları ile Felsefe ve Din Bilimleri bölümleridir. Bu bölümler toplamda sayıları yirmiyi geçen alt bilim dallarına ayrılmaktadır. Ayrıca bunlara bir de öğretmenlik formasyonu kapsamında eğitim bilimleri ait dersler eklenmiş durumdadır. Bu niteliğiyle ilahiyat fakültelerinin ders çeşidi bakımından diğer fakültelerden daha geniş bir kapsama sahip olduğu söylenebilir. Temel İslâm Bilimleri ile İslâm Tarihi ve Sanatları bölümlerine ait derslerin temel başvuru kaynakları ağırlıklı olarak Arapça; Felsefe ve Din Bilimleri bölümünün kaynakları ise kısmen Arapçadır. Adı geçen bölümlerin bilimsel kaynakları açısından önem arz eden Arapça, Temel İslâm Bilimleri Bölümü'nde, Arap Dili ve Belâgatı adı altında ayrı bir anabilim dalı olarak akademik yönden de incelenmektedir.

İlahiyat alanındaki bölümlerin hem çalışmalarında temel başvuru kaynaklarının hem de ilgili bilimlerin ıstılahlarının Arapça olması ilahiyat fakültelerinde Arapça dersinin diğer dersler arasındaki konumunu daha öncelikli ve önemli kılmaktadır. İlahiyat alanında öğrenim görecekt öğrencilerin başta Tefsir, Hadis, Kelâm, İslam Hukuku, Tasavvuf ve Siyer olmak üzere İslâmî ilimlere ait kaynakları aslî dilinden okuyup anlamaları için Arapçayı belli bir seviyede öğrenmeye ihtiyaçları vardır. Bu sebeple, ilahiyat eğitiminde Arapça öğretiminin önemi ve zorunluluğu yadsınamaz. Önemine binaen söz konusu ihtiyacın karşılanması için ilahiyat fakültelerinde, dört yıllık lisans eğitimi öncesinde bir yıllık Arapça hazırlık eğitimi yer almaktadır. Hazırlık öğretiminde otuz iki haftada yaklaşık sekiz yüz saat Arapça dersi verilmektedir. Arapça hazırlık öğrenimiyle birlikte öğrenciler, ilahiyat öğrenimleri boyunca görecektleri dersleri Arapça yazılmış temel başvuru kaynaklarından okuma, anlama, konuşma ve yazma düzeyinde öğrenebilme imkânına sahip olmaktadır.

İlahiyat alanındaki bilimlerin öğretiminde Arapçaya ihtiyaç duyulması Arapça hazırlık öğretiminin önemini bir kat daha artırmaktadır. İlahiyat fakültesini tercih eden öğrencilerin bir kısmı imam hatip lisesi mezunu olmaları hasebiyle istenilen seviyede olmasa da Arapçaya aşına olarak Arapça hazırlık öğrenimine başlamaktadırlar. Buna karşın öğrencilerin bir kısmı düz lise mezunu olup, çoğunlukla Arapçayla ilk defa Arapça hazırlık sınıfında karşılaşmaktadır. Hazırlık sınıflarında Arapça öğretiminde istenilen verimin alınması, ilahiyat lisans eğitiminin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi açısından kaçınılmazdır. Başarılı bir ilahiyat eğitimi için, bu fakülteyi tercih eden öğrencilerin hazırlık sınıfında genelde Arapçaya ve özelde de Arapça dersine karşı yaklaşımlarının tespit edilmesi, başarılı bir dil öğretiminin yapılabilmesi açısından önem arz etmektedir. Zira bunun tespiti, Arapça öğrenime ket vuracak, zorlaştıracak veya verimini düşürecek temel sorunların daha baştan belirlenmesine ve çok geç olmadan bunların çözümü yönünde çalışmalar yapılmasına imkân verecektir. Bu sebeple çalışmanın konusu literatürde belirtilecek geçmiş bazı çalışmalardan farklı olarak, hazırlık sınıfı öğrencilerinin özellikle akademik yıl başında Arapçaya ve Arapça dersine karşı yaklaşımları olarak belirlendi. Bu araştırmada ilahiyat fakülteleri hazırlık sınıfı öğrencilerinin öğrenim yılı başında Arapçaya ve Arapça dersine karşı düşünce, beklenti ve hedeflerinin tespit edilmesi amaçlandı.

Öğrencilerin özellikle sene başında Arapçaya ve Arapça dersine yönelik yaklaşımlarını belirlemedeki amacımız, henüz bu eğitimi almadan öğrencilerin nasıl bir motivasyonla Arapça öğrenimine başladıklarını tespit etmektir. Bunun tespit edilmesi ile araştırma sonunda elde edilecek sonuçların Arapça eğitimi ve öğretiminin iyileştirilmesi yönünde, bu dersi veren öğretim elemanlarına alana ilişkin bir veri sağlayacağı umulmaktadır. Zira öğrencilerin; sene başında Arapçaya dair düşüncelerinin belirlenmesi, bu dile ilişkin nasıl bir beklentiye sahip olduklarının bilinmesi ve Arapçaya yönelik hedeflerinin tespit edilmesi neticesinde alınacak tedbirlerle dersi öğrenme isteklerinin üst düzeyde olmasına ve buna bağlı olarak da öğretimdeki başarının artmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Elde edilecek bulgular ve sonuçlar, Arapça dersine giren öğretim elemanlarının öğrencilerin Arapça dersine dair düşünce, beklenti ve hedeflerine uygun bir öğretim planlamalarına imkân verecektir.

Öğrencilerin Arapçaya ve Arapça dersine dair düşünce, beklenti ve hedeflerine dair önemli bir literatür bulunmaktadır. Bunlardan biri, Almakhzoumi tarafından kaleme alınmış olan “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapçaya Yönelik Motivasyonu ve Başarıları”¹ başlıklı makaledir. Yazar adı geçen araştırmasında İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Arapçaya karşı davranış ve tutumlarını tespit etmeye çalışmıştır. Arapça öğrenimini tamamlamış olan lisans üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencilerinden 177 tanesi üzerinde uygulanan anket yoluyla öğrencilerin Arapça konuşma, Arapça kaynakları okuma becerileri, Arapça-Türkçe karşılıklı çeviri yeteneklerine dair bilgiler alınmış ve çoğunlukla orta veya daha düşük seviyede oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmanın diğer bazı sonuçları da şu şekilde belirtilmiştir: Öğrencilerin tamamı Arapçanın ilahiyat fakültesi öğrencileri için önemli bir dil, yaklaşık %90’ı Arapçanın bilimsel bir dil, %50’den fazlasının Arapçanın kolay bir dil olduğu kanaatinde olduklarını, çoğunlukla Arapçayı az veya çok sevdiklerini tespit etmiştir. Bizim bu çalışmamız ise belirlenmek istenen tutumlar büyük oranda farklı olduğundan ve örneklemini oluşturan öğrenciler de cinsiyet ve okul türüne göre ayrıldığından adı geçen çalışmadan farklılık arz etmektedir.

Bunlardan diğer iki tanesi, Uçar’ın “İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması”² ve “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Karşı Tutumları (İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)”³ başlıklı çalışmalarıdır. Araştırmacı ilk çalışmasında ilahiyat fakültesi öğrencilerinin Arapça dersine karşı tutumlarını ölçecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmeyi amaçlamıştır. Bu maksatla İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde 316 öğrenci üzerinde toplam 53 maddede Arapça dersine yönelik görüşlerinin alındığı anket çalışması yoluyla veriler toplanmıştır. Araştırmanın sonunda, geliştirilen ölçeğin güvenilir ve geçerli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmacı diğer çalışmasında ise, İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi öğrencilerinin Arapça dersine karşı tutumlarını tespit etmeyi amaçlamıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin Arapça dersine karşı tutumlarının genel ortalamalarının orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Ayrı-

- 1 Amal A. Almakhzoumi, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapçaya Yönelik Motivasyonu ve Başarıları”, *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8 (1994), 393-412.
- 2 Recep Uçar, “İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması”, *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Güz 2013/4(2), 127-144.
- 3 Recep Uçar, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Karşı Tutumları (İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)”, *Marife* 15/2 (2015), 371-394.

ca genel ortalamanın ve alt faktörlere ilişkin ortalamaların öğrencilerin demografik özelliklerine göre değişiklik gösterdiği tespit edilmiştir.

Bu konudaki bir başka çalışma Özcan ve Yapıcı'ya ait "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)"⁴ başlıklı araştırmadır. Araştırmacılar adı geçen çalışmada, 2015-2016 Bahar yarıyılında toplam 429 Arapça hazırlık ve lisans öğrencisi üzerinde gerçekleştirdikleri ve Arapça Dersine Yönelik Tutum Ölçeğinin kullanıldığı anket yoluyla cinsiyet, mezun olunan lise, öğrenim türü ve öğrenim görülen sınıf değişkenlerine göre öğrencilerin Arapça dersine ilişkin tutumlarını tespit etmişlerdir. Araştırmada öğrencilerin Arapça dersine ilişkin tutumlarında cinsiyete göre farklılık bulunmadığı, bununla birlikte bilişsel boyutta kız öğrenciler lehine anlamlı farklılık bulunduğu ifade edilmiştir. Ayrıca öğrencilerin Arapçayı öğrenme amaçlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunduğunu; fakat haftalık Arapça dersine çalışma süresinde kız ve erkek öğrenciler arasında bir farklılık bulunmadığını ifade etmişlerdir. Yine Arapça dersine ilişkin tutumda birinci ve ikinci öğretim arasında da anlamlı bir fark bulunmadığı; buna karşın mezun olunan lise türüne göre, tutum düzeyinin farklılaştığını belirtmişlerdir. Sınıf değişkenine göre de duyuş boyutu ve genel tutum düzeyinde Arapça hazırlık sınıfı lehine anlamlı bir farklılığın bulunduğu tespitini yapmışlardır.

Bir diğer çalışma Yılmaz tarafından kaleme alınan "Arapçayı Seçmeli Ders Olarak Alan Öğrencilerin Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Beklentileri"⁵ başlıklı makaledir. Araştırmacı bu makale, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi öğrencileri ile Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesinde farklı bölüm ve sınıflarda Arapçayı zorunlu-seçmeli ders olarak alan öğrencilerle yapılmıştır. Çalışmada öğrencilerin Arapça dersini seçme nedenleri ve bu eğitimden beklentileri tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırma sonunda öğrencilerin Arapça dersini kendi istekleri doğrultusunda seçtikleri ve derse yönelik özgüven içinde bulundukları sonucuna ulaşılmıştır.

Bir başka çalışma Arpaçukuru ve Üzümcü tarafından ortak kaleme alınan "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)"⁶ başlıklı araştırma makalesidir. Araştırmacılar çalışmalarında 2018-2019 eğitim öğretim yılında hazırlık sınıfında okuyan öğrencilerin Arapça dersine dair görüş ve tutumlarını incelemişlerdir. Elde ettikleri bulgulardan hazırlık öğrencilerinin önemli bir kısmının Arapça dersine yönelik olumlu bir tutuma sahip oldukları; cinsiyete ve öğretim türüne göre tutumlar arasında anlamlı bir farkın bulunmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Dündar da bu konuda bir çalışma kaleme almıştır. Araştırmacı, "İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin Arapça dersine ilişkin tutumlarının incelenmesi (Bursa Uludağ Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Örneği)" başlıklı çalışmasını Bursa Uludağ Üniversitesi

4 Yusuf Özcan - Asım Yapıcı, "İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)", *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16/2 (2016), 113-142.

5 Hacı Yılmaz, "Arapçayı Seçmeli Ders Olarak Alan Öğrencilerin Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Beklentileri", *EKEV Akademi Dergisi* 23/78 (2019), 277-297.

6 Osman Arpaçukuru - Muzaffer Üzümcü, "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)", *Tasavvur* 6/2 (2020), 853-886.

(BUÜ) İlahiyat Fakültesinde Arapça öğrenimi gören 166 hazırlık sınıfı öğrencisi üzerinde gerçekleştirmiştir. Öğrencilerin hazırlık sınıfındaki Arapça derslerine karşı geliştirdikleri tutumu çeşitli değişkenlerle inceleyen araştırma sonunda Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin derslere karşı olumlu tutum içinde oldukları sonucuna ulaşmıştır.⁷

Benzer bir çalışma farklı dillerde de yapılmıştır. Balcı ve Balcı tarafından tam metin bildiri olarak sunulan “Almanca Öğretmenliği Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Beklenti ve Başarı Durumlarının Analizi” başlıklı araştırma da bu yabancı dil öğrenimi alanındaki çalışmalardan biridir.⁸ Araştırmacılar bu çalışmalarında Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Alman Dili Eğitimi Anabilim Dalında okuyan hazırlık sınıfı öğrencilerinin eğitim, öğretim programıyla, ders materyalleriyle ve öğretim elemanlarıyla ilgili düşüncelerini tespit etmeyi amaçlamışlardır.

Bu araştırmanın onlardan farkı araştırmaya esas teşkil eden zaman ve cevabını aradığı sorulardır. Araştırmaya konu olan zaman, öğrencilerin ilahiyat fakültesine kayıt yaptırdığı öğretim yılının başı olarak belirlenmiştir. Böylece henüz Arapça dersleri başlamadan önce öğrencinin genelde Arapçaya ve özelde Arapça dersine yönelik hangi düşünce, hedef ve beklentiler içinde olduğu tespit edilmek istenmiştir. Çalışmada bu maksatla cevabı aranan başlıca sorular ise şu şekildedir:

1. İlahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin öğretim yılı başında Arapçaya dair düşünce, beklenti ve hedefleri nelerdir?
2. Cinsiyet bakımından kız ve erkek öğrencilerin öğretim yılı başında Arapçaya dair düşünce, beklenti ve hedefleri nelerdir?
3. Mezun olunan lise türü bakımından düz liseden mezun olmuş öğrencilerin ve imam hatip lisesi mezunu öğrencilerin öğretim yılı başında Arapçaya dair düşünce, beklenti ve hedefleri nelerdir?

1. Araştırmanın Yöntemi ve Veri Toplama Aracı

Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin sene başında Arapçaya ve Arapça dersine dair yaklaşımlarını tespit etmek için bu çalışmada nicel araştırma yöntemlerinden tarama deseni kullanılmıştır. Tarama deseni, incelenen bir grubun eğilimlerinin, tutumlarının ve düşüncelerinin nicel bir tanımını sağlamaktadır.⁹ Veri toplama aracı olarak anket tekniğinden yararlanılmıştır. Bu amaçla Likert tipi yapılandırılmış anket oluşturulmuş ve çalışma için gerekli olan etik kurulu onayı yetkili organlardan alındıktan sonra anket öğrencilere doldurmaları maksadıyla sunulmuştur.

Anketin oluşturulmasında araştırmanın konusunu oluşturan “Düşünceler”, “Beklenti-

7 Ahmet İhsan Dünder, “İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Bursa Uludağ Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Örneği)”, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 0/25 (2022), 844-868.

8 Tahir Balcı - Umut Balcı, “Almanca Öğretmenliği Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Beklenti ve Başarı Durumlarının Analizi”, *Çukurova II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Kongresi Tam Metin Kitabı*, 2019, 114-123.

9 John W. Creswell - J. David Creswell, *Araştırma Tasarımı: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*, thk. Engin Karadağ (Ankara: Nobel Yayınları, 2021), 147.

ler” ve “Hedefler” üç kategori olarak belirlenmiştir. Üç kategorinin içeriği dikkate alınarak araştırmacılar tarafından kategorilerdeki özellikleri ölçebilecek sorular oluşturulmuştur. Sorular önce uzman görüşü alınarak kendi içinde elemeye tabi tutulmuştur. Eleme sonucunda üzerinde uzlaşılan sorular bir anket formuna dönüştürülmüştür. Uzman görüşü neticesinde sorular üzerinde uzlaşılması anket formunun güvenilirliğine katkı sağlamıştır. Daha sonra anket formunun ilk önce lisans öğrencilerinden bir grup üzerinde pilot uygulaması yapılmıştır. Bu uygulamadan elde edilen geri dönüş ile bazı sorularda yeniden düzenlemeler yapılmış ve anket ikinci defa lisans sınıfında okuyan farklı bir öğrenci grubuna uygulanmıştır. Her iki uygulama sonucu gerekli düzenlemeler yapılarak ankete son şekli verilmiştir. Bu kapsamda güvenilirliği tespit edilen ankette; düşünceler kategorisinde altı, beklentiler kategorisinde beş, hedefler kategorisinde de yedi soru olmak üzere toplam on sekiz soru yer almıştır. Anket, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde 2020-2021 öğretim yılında Arapça hazırlık sınıfında okuyan öğrencilere sene başında çevrimiçi olarak sunulmuştur.

Araştırmada bağımsız değişkenler Şekil 1’de görüldüğü üzere cinsiyet ve mezun olunan lise türü olarak belirlenmiştir. Bağımlı değişkenler ise Arapçaya ve Arapça dersine karşı düşünceler, beklentiler ve hedeflerdir.

Şekil 1: Araştırmanın değişkenleri

Araştırmanın evreni 2020-2021 öğretim yılında Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi’nde Arapça hazırlık sınıfında okuyan 235 öğrenciyi kapsamaktadır. Örneklem ise, bu öğrencilerden gönüllülük esasına göre görüşme formunu dolduran 126 öğrenciden oluşmaktadır. Görüşme formunu dolduran öğrencilerden yirmi altı tanesi mükerrer cevap verdikleri için değerlendirmeye alınmamıştır. Böylece araştırmanın veri setini 100 öğrencinin verdiği yanıtlar oluşturmaktadır. Anket sonuçları üzerinde yapılan analiz neticesinde Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0,853 olarak hesaplanmıştır. Toplanan veriler, ankette yer alan maddelerle sınırlıdır. Elde edilen verilerin analizinde SPSS programı kullanılmıştır.

2. Katılımcıların Demografik Bilgileri

Yapılandırılmış görüşme formunu dolduran öğrencilere ait demografik bilgiler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Tablo 1: Görüşmeye Katılan Öğrencilerin Demografik Bilgileri

		Erkek		Kız		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Cinsiyeti	Erkek	30	100	-	-	30	30,0
	Kız	-	-	70	100	70	70,0
Mezun olunan lise türü	Diğer lise	9	30,0	27	38,6	36	36,0
	İHL	21	70,0	43	61,4	64	64,0

Tablo 1’de görüldüğü üzere, görüşmeye katılan öğrencilerin %30’u erkek, %70’i kızdır. Mezun olunan lise türüne bakıldığında bu öğrencilerin %36’sı diğer lise; %64’ü ise imam hatip lisesi mezunudur.

3. Bulgular ve Yorum

3. 1. Öğrencilerin Genelde Arapça ve Özelden Arapça Dersi Hakkındaki Düşünceleri

İlahiyat fakültesine kayıt yaptırmış olan öğrencilerin akademik yılın başında Arapça ve Arapça dersi hakkındaki düşüncelerini tespit edebilmek maksadıyla onlara altı görüş yöneltilmiştir. Tablo 2’de hazırlık sınıfı öğrencilerinin genel olarak Arapça ve özel olarak da Arapça dersi hakkındaki düşünceleri için cinsiyet değişkenine göre verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 2: Cinsiyete Göre Öğrencilerin Arapça ve Arapça Dersi Hakkındaki Düşünceleri

		Erkek		Kız		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Arapça hazırlık sınıfı ilahiyat eğitimi için gereklidir	Kararsızım	3	10,0	5	7,1	8	8,0
	Katılıyorum	4	13,3	14	20,0	18	18,0
	Katılmıyorum	1	3,3	1	1,4	2	2,0
	Kesinlikle katılıyorum	22	73,3	50	71,4	72	72,0
Arapça dersini seviyorum	Kararsızım	5	16,7	9	12,9	14	14,0
	Katılıyorum	12	40,0	25	35,7	37	37,0
	Katılmıyorum	2	6,7	1	1,4	3	3,0
	Kesinlikle katılıyorum	11	36,7	34	48,6	45	45,0
	Kesinlikle katılmıyorum	0	0,0	1	1,4	1	1,0

Arapça öğrenmem gereken bir dildir	Katılıyorum	10	33,3	21	30,0	31	31,0
	Katılmıyorum	1	3,3	1	1,4	2	2,0
	Kesinlikle katılıyorum	19	63,3	48	68,6	67	67,0
Hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğreneceğimi düşünüyorum	Kararsızım	6	20,0	24	34,3	30	30,0
	Katılıyorum	12	40,0	22	31,4	34	34,0
	Katılmıyorum	2	6,7	2	2,9	4	4,0
	Kesinlikle katılıyorum	7	23,3	20	28,6	27	27,0
	Kesinlikle katılmıyorum	3	10,0	2	2,9	5	5,0
Arapça hazırlık sınıfı zorunlu olmasa da okumak isterdim	Kararsızım	8	26,7	9	12,9	17	17,0
	Katılıyorum	8	26,7	17	24,3	25	25,0
	Katılmıyorum	1	3,3	7	10,0	8	8,0
	Kesinlikle katılıyorum	12	40,0	33	47,1	45	45,0
	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,3	4	5,7	5	5,0
Arapçayı öğrenmekte çok zorluk çekmeyeceğimi düşünüyorum	Kararsızım	8	26,7	24	34,3	32	32,0
	Katılıyorum	8	26,7	18	25,7	26	26,0
	Katılmıyorum	2	6,7	7	10,0	9	9,0
	Kesinlikle katılıyorum	8	26,7	12	17,1	20	20,0
	Kesinlikle katılmıyorum	4	13,3	9	12,9	13	13,0

Tablo 2'ye göre "Arapça hazırlık sınıfı ilahiyat eğitimi için gereklidir" görüşüne erkek öğrencilerin %86,6'sı, kız öğrencilerin de %91,4'ü olumlu yanıt vermiştir. Erkeklerin %3,3'ü, kızların ise %1,4'ü Arapça hazırlık sınıfının ilahiyat eğitimi için gerekli olmadığı kanaatinde. Bu konuda kesin bir kanaate sahip olmayan öğrencilerin oranı ise, erkeklerde %10 iken kızlarda %7,1'dir. Bu oranlar, erkeklere kıyasla kız öğrencilerin çoğunluğunun Arapça hazırlık sınıfının ilahiyat eğitimi için gerekli olduğu kanaatini taşıdıklarını göstermektedir. Kararsızların ve olumsuz yanıt verenlerin oranları da her iki cinsiyet türünde birbirine yakındır. Kız ve erkek öğrencilerin hiçbiri "kesinlikle katılmıyorum" seçeneğini işaretlememiştir. Diğer yandan, kız ve erkek öğrenciler toplamda %90 oranıyla bu görüşe olumlu kanaat belirtirken, olumsuz kanaat bildirenlerin oranı %2 olarak belirmiştir. Bu oranlar, Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı öğrencilerinin %90'ının Arapça hazırlık öğretiminin ilahiyat eğitimi için gerekliliğini kabul ettiklerini gös-

termektedir.

“Arapça dersini seviyorum” görüşüne erkeklerin %76,7’si, kızların da %84,3’ü olumlu yanıt vermişlerdir. Diğer yandan kızların %2,8’i, erkeklerin de %6,8’i Arapça dersini sevmediklerini bildirmişlerdir. Erkeklerin %16,7’si, kızların da %12,9’u bu konuda olumlu veya olumsuz herhangi bir kanaate sahip değildir. Bu oranlardan, Arapça dersini kızların erkeklerden daha fazla sevdiklerini ve kız öğrencilerin akademik yılın başında erkeklerden daha yüksek bir motivasyonla öğrenime başladıkları anlaşıyor. Sene başında Arapça dersine karşı duyulan sevginin cinsiyete göre farklılığı ayrı bir araştırma konusu olabilir. Bununla birlikte öğrencilerin toplamda %82’sinin Arapça dersini sevdikleri görülmektedir. Buradan hareketle dönem başında öğrencilere Arapça dersini sevdirmeye yönelik bir rehberlik yapılması kararsızların ve olumsuz görüş bildirenlerin bakış açılarını değiştirmeye yardımcı olabilir. Arpaçukuru ve Üzümcü adı geçen makalelerinde toplamda öğrencilerin %24,0’lık bir kısmının yani her dört öğrenciden birinin Arapçayı sevmediklerinin,¹⁰ buna karşın %69,1’inin bazı kaygıları olmakla beraber Arapça dersini sevdikleri¹¹ sonucuna varmışlardır.

“Arapça öğrenmem gereken bir dildir” görüşüne erkeklerin %96,6’sının, kızların da %98,6’sının olumlu yanıt verdiği görülmektedir. Toplamda da olumlu görüş bildiren erkek ve kız öğrencilerin %98 gibi yüksek bir oranda Arapça öğrenmeyi bir ihtiyaç olarak görmesi öğrencilerde Arapça öğrenmeye dair içsel güdülenmenin¹² yüksek olduğuna işaret etmektedir. İçsel güdülenme, en üst düzeyde öğrenmeyi sağlaması açısından hazırlık sınıfında öğrenim verimliliğinin artmasına yönelik önemli bir avantajdır. Bu oranlar, öğrencilerin cinsiyet ayrımı dikkate alınmaksızın büyük çoğunluğunun Arapçayı öğrenmeleri gereken bir dil olarak gördükleri, daha yüksek bir motivasyon ve gayretle öğrenime başladıklarını göstermektedir.

“Hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğreneceğimi düşünüyorum” görüşüne erkek öğrencilerin %63,3’ü, kızların ise %60’ı olumlu kanaat bildirmişlerdir. Buna karşın erkeklerin %16,7’si, kızların da %5,8’si hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğreneceklerini düşünmektedirler. Kararsızların oranı da erkeklerde %20, kızlarda 34,3’tür. Bu görüşte kararsızların ve olumsuz görüş bildirenlerin oranının arttığı ve kız öğrencilerin, erkek öğrencilere nazaran daha kararsız oldukları görülmektedir. Kararsızların ve belirtilen görüşe katılmayanların toplam oranının yüksek çıkması, öğrencilerin Arapçayı yeterli seviyede öğrenme konusunda özgüven duygusunun zayıf olduğu, öğrenememe kaygısı taşıdıkları veya fakültedeki Arapça öğretimine dair bilgi eksikliği içinde olduğu ve buna bağlı olarak Arapça öğrenimi konusunda kendine yönelik güvensizlik duygusu içinde olduğu şeklinde yorumlanabilir. Bu durum akademik yılın başında öğrencilere Arapça dersinin içeriğine ilişkin bilgilendirme ve rehberlik yapılmasının ve öğrencilerin özgüvenini artırıcı çalışmaların yürütülmesinin gerekliliğini göstermektedir.

“Arapça hazırlık sınıfı zorunlu olmasa da okumak isterdim” görüşüne erkek öğrencile-

10 Arpaçukuru - Üzümcü, “İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)”, s. 866.

11 Arpaçukuru - Üzümcü, “İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)”, s. 870.

12 M. Ertuğrul Uçar, “Öğrenme Psikolojisi ile İlgili Temel Kavramlar”, *Eğitim Psikolojisi*, ed. Şerife Işık (Ankara: Pegem Akademi, 2020), 312.

rin %66,7'si, kız öğrencilerin de %71,4'ü olumlu yanıt vermişlerdir. Oranlara bakıldığında zorunlu olmasa da Arapça hazırlık sınıfı okumak istediğini belirten kız öğrencilerin yaklaşık %5 oranında erkeklerden daha fazla olduğu görülmektedir. Buna karşın erkek öğrencilerin %6,6'sı, kız öğrencilerin de %15,7'si zorunlu olmasa Arapça hazırlık sınıfı okumak istemediğini belirtmiştir. Zorunlu olmasa Arapça hazırlık sınıfı okumayacağını belirtenler içinde kızların oranının erkeklerden daha fazla olması, bu konuda olumlu yanıt verenlerin oranıyla paralellik arz etmektedir. Bu durum, Arapça dersinin zorunluluğuna karşı olumlu veya olumsuz kanaat sahibi olmada cinsiyetin etkili olduğunu göstermektedir. Buna karşın bu görüşte erkek öğrencilerden kararsızların oranı kızlarınkinin yaklaşık iki katı fazla olup %26,7'dir. Zorunlu olmasa bile Arapça hazırlık sınıfını okuma konusunda erkeklerin kızlardan daha kararsız olduğu anlaşılmaktadır. Arpaçukuru ve Üzümcü ise, araştırmaları sonunda öğrencilerin kararsızlar da dahil olmak üzere üçte birinin Arapça hazırlık sınıfı zorunlu olmasa okumak istemediklerini, devamsızlık engeline takılmamak için derslere zorunlu olarak devam ettikleri sonucuna ulaşmışlardır.¹³

Bu görüşe toplamda bütün öğrencilerin %70'i olumlu yanıt vermiştir. Bu oranın Arapça öğrenmenin ilahiyat için gerekli olduğunu, Arapçayı sevdiğini ve öğrenmesi gereken bir dil olduğunu belirten önceki üç görüşe verilen toplam olumlu oranların oldukça altında çıkması üzerinde ayrıca düşünülmesi gereken bir mesele olarak görülebilir. Diğer yandan %70 oranında olumlu gelen yanıt, öğrencilerin hazırlık sınıfının gerekliliğine inandıklarını göstermesinin yanında Arapça öğrenimi için kendilerinde yeterli motivasyonun bulunduğuna da işaret etmektedir. Her iki cinsiyet türünde kararsız ve olumsuz görüş bildirenlerin oranı toplamda %30'dur. Bu da akademik yılın başında öğrencilerin üçte birinin Arapça hazırlık öğreniminin gerekliliğine ilişkin tereddütlerinin bulunduğu ve öğrenememe kaygısı taşıdıkları şeklinde yorumlanabilir. Bu tereddüt durumu, akademik yılın başında Arapça hazırlık eğitiminin gerekliliğine ve faydasına dair bilgilendirici ve motive edici çalışmaların yapılmasının önemli ve bir ihtiyaç olduğunu göstermektedir.

"Arapçayı öğrenmekte çok zorluk çekmeyeceğimi düşünüyorum" görüşüne kız öğrencilerin %42,8'si, erkeklerin de %53,4'ü olumlu kanaat bildirmiştir. Bu oranlara göre, Arapçayı öğrenmekte çok zorluk çekmeme kanaatinde erkeklerin kızlardan daha fazla özgüven sahibi oldukları, buna karşın kızların bu konuda daha fazla tedirgin olup kaygı taşıdıkları söylenebilir. Bu görüşte kararsızların oranında diğer görüşlere göre yüksek artış gözlenmiştir. Kız öğrencilerin %34,3'ü Arapçayı öğrenmekte çok zorluk çekip çekmeyeceklerine dair kesin ve belirgin bir kanaate sahip değilken bu oran erkeklerde %26,7'dir. Oranlar bu konuda kızların daha kararsız; erkeklerin onlara göre kararlı ve özgüven sahibi olduklarını göstermektedir. Öte yandan tablodaki oranlardan, kız öğrencilerin %22,9'unun, erkeklerin de %20'sinin Arapçayı öğrenmekte çok zorluk çekecekleri kanaatinde oldukları anlaşılmaktadır. Arapçayı öğrenmekte çok zorluk çekecekleri kanaatinde cinsiyet türü bakımından kızların oranının bu kanaatte erkeklerden düşük çıktığı, erkeklere nazaran kızların özgüvenlerinin daha az kaygılarının ise daha fazla olduğu söylenebilir.

Her iki cinsiyet türünde de toplam bütün öğrencilerin %46'sı Arapçayı öğrenmekte çok zorluk çekmeyeceklerini bildirmiştir. Önceki olumlu kanaatlerin oranları ile bu oran değer-

13 Arpaçukuru - Üzümcü, "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)", s. 868.

lendirildiğinde bu oranın diğerlerinden çok düşük olduğu görülmektedir. Bu görüşte kararsızların sayısında yüksek artış gözlenmiştir. Kız öğrenciler, erkek öğrencilere nazaran daha kararsızdırlar. Bu görüşe olumsuz yanıt verenlerin oranı her iki cinsiyet türünde toplamda %22'dir. Öğrencilerin benzer bir yaklaşımı "Hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğreneceğimi düşünüyorum" görüşünde sergiledikleri yukarıda görülmüştü. Diğer görüşlere nispeten bu görüşte de kararsız ve olumsuz görüş bildirenlerin oranının yüksek çıkması, öğrencilerin, fakültenin hazırlık sınıfında Arapça eğitimine dair bilgi ve buna bağlı olarak hem kuruma hem kendilerine karşı tereddüt ve güven eksikliği içinde oldukları ve öğrenememe kaygısı taşıdıkları şeklinde yorumlanabilir. Bu sebeple öğrencilere yönelik akademik yılın başından itibaren aralıklı olarak onların bilgi ve güvenlerini artıracak çalışmalar yapılması yerinde olacaktır.

Tablo 3: Mezun Olunan Lise Türüne Göre Öğrencilerin Arapça ve Arapça Dersi Hakkındaki Düşünceleri

		Düz Lise		İHL		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Arapça hazırlık sınıfı ilahiyat eğitimi için gereklidir	Kararsızım	0	0,0	8	12,5	8	8,0
	Katılıyorum	5	13,9	13	20,3	18	18,0
	Katılmıyorum	1	2,8	1	1,6	2	2,0
	Kesinlikle katılıyorum	30	83,3	42	65,6	72	72,0
Arapça dersini seviyorum	Kararsızım	6	16,7	8	12,5	14	14,0
	Katılıyorum	9	25,0	28	43,8	37	37,0
	Katılmıyorum	1	2,8	2	3,1	3	3,0
	Kesinlikle katılıyorum	20	55,6	25	39,1	45	45,0
	Kesinlikle katılmıyorum	0	0,0	1	1,6	1	1,0
Arapça öğrenmem gereken bir dildir	Katılıyorum	10	27,8	21	32,8	31	31,0
	Katılmıyorum	1	2,8	1	1,6	2	2,0
	Kesinlikle katılıyorum	25	69,4	42	65,6	67	67,0
Hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğreneceğimi düşünüyorum	Kararsızım	10	27,8	20	31,3	30	30,0
	Katılıyorum	11	30,6	23	35,9	34	34,0
	Katılmıyorum	2	5,6	2	3,1	4	4,0
	Kesinlikle katılıyorum	9	25,0	18	28,1	27	27,0
	Kesinlikle katılmıyorum	4	11,1	1	1,6	5	5,0

Arapça hazırlık sınıfı zorunlu olmasa da okumak isterdim	Kararsızım	6	16,7	11	17,2	17	17,0
	Katılıyorum	10	27,8	15	23,4	25	25,0
	Katılmıyorum	3	8,3	5	7,8	8	8,0
	Kesinlikle katılıyorum	16	44,4	29	45,3	45	45,0
	Kesinlikle katılmıyorum	1	2,8	4	6,3	5	5,0
Arapçayı öğrenmekte çok zorluk çekmeyeceğimi düşünüyorum	Kararsızım	12	33,3	20	31,3	32	32,0
	Katılıyorum	6	16,7	20	31,3	26	26,0
	Katılmıyorum	6	16,7	3	4,7	9	9,0
	Kesinlikle katılıyorum	5	13,9	15	23,4	20	20,0
	Kesinlikle katılmıyorum	7	19,4	6	9,4	13	13,0

İlahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin mezun olunan okul türü değişkenine göre, genelde Arapça ve özelde Arapça dersi hakkındaki düşünceleri Tablo 3'te yer almaktadır. Tabloya göre "Arapça hazırlık sınıfı ilahiyat eğitimi için gereklidir" görüşüne düz lise mezunlarının %97,2'si; İHL mezunlarının ise, %85,9'u olumlu kanaat belirtmiştir. Bu oranlara göre bu eğitimin gerekli olduğunu düşünen düz lise mezunlarının oranının, İHL mezunlarından daha fazla olduğu görülmektedir. Buna göre, lise öğreniminde Arapça dersi almadığı için düz lise mezunlarının bu eğitime daha fazla ihtiyaç duydukları söylenebilir. Diğer yandan düz lise mezunlarının %2,8'i, İHL mezunlarının ise %1,6'sı Arapça hazırlık sınıfını ilahiyat eğitimi için gerekli görmemektedir. Aynı şekilde düz lise mezunlarından bu görüş için kararsız kanaat bildiren bulunmazken, İHL mezunlarının %12,5'i kararsız kanaat bildirmiştir. Okul türüne göre ortaya çıkan ve İHL mezunu öğrencilerde Arapça hazırlık sınıfının ilahiyat eğitimi için gerekliliği hususunda görülen bu kararsızlık durumu, onların lise döneminde aldıkları Arapça öğrenimini yeterli görmeleri veya başka bir sebep olabilir. Bu sebebin tespiti ve çözüm önerileri müstakil bir araştırma konusu olabilir.

Düz lise mezunlarının %80,6'sı, İHL mezunlarının da %82,9'u "Arapça dersini seviyorum" görüşüne olumlu yanıt vermiştir. Arapça dersini sevmeye düz lise mezunları ile İHL mezunları arasında farkın az olduğu görülmektedir. Buna karşın düz lise mezunlarının %2,8'i, İHL mezunlarının da %4,7'si Arapça dersini sevmeyi belirtmiştir. Arapça dersini sevmeyen İHL mezunlarının oranının düz lise mezunlarının oranından fazladır. Arapça dersini sevmeye kararsızların oranı da yüksek olup, düz lise mezunlarının %16,7'si, İHL mezunlarının da %12,5'i bu konuda kararsız olduğunu belirtmiştir. Okul türüne göre beliren bu oran farkları, düz lise mezunlarının aksine İHL mezunlarının lise döneminde Arapça öğrenimi görmelelerinden ve bu dersin önemine dair bir kanaate sahip olmalarından kaynaklanabilir.

Düz lise mezunlarının büyük çoğunluğunun bu dersi sevdiklerini belirtmeleri ise daha önce hiç Arapça dersi almamış olmalarından ileri gelebileceği gibi, Arapça dersine karşı ön yargı beslemediklerinden ve bu derse olan yaklaşımlarının oldukça olumlu olmasından ileri gelebilir.

“Arapça öğrenmem gereken bir dildir” görüşüne İHL mezunlarının %98,4’ü, düz lise mezunlarının %97,2’si olumlu yanıt vermişlerdir. Toplamda da tüm öğrencilerin %98’i Arapçayı öğrenmeleri gereken bir dil olarak gördükleri yanıtını vermişlerdir. Her iki mezun türünde birbirine yakın ve yüksek oranda olumlu kanaatin belirtilmiş olması, hazırlık sınıfında öğrencilerin Arapçayı öğrenmeyi bir ihtiyaç hissettikleri şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin, kendilerine yöneltilen “Hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğreneceğimi düşünüyorum” görüşüne düz lise mezunlarının %55,6’sı; İHL mezunlarının ise %64’ü olumlu kanaat bildirmiştir. İHL mezunlarının oranı düz lise mezunlarından daha yüksektir. Bu görüşte oranın yüksek çıkmasında İHL mezunlarının düz lise mezunlarına kıyasla daha önce Arapça dersi aldıkları için Arapçayı öğrenme konusunda daha yüksek özgüvene sahip olmaları etkilidir denilebilir. Bununla doğru orantılı olarak düz lise mezunlarının %16,7’si, İHL mezunlarının da %4,7’si Arapçayı yeterli seviyede öğrenemeyeceğini düşünmektedir. İHL mezunlarından bu görüşte kararsız olanların oranı yüksek çıkmıştır. İHL mezunlarından kararsızların yüksek çıkması, öğrencilerin hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğrenebileceklerine dair geçmiş yaşantılarından gelen bir önyargılarının olabileceğine, Arapçayı yeterli seviyede öğreneceklerinden emin olmadıklarına ve öğrenememe kaygısı taşıdıklarına dair bir işaret sayılabilir.

Bu görüşte öğrencilerden kararsızların oranı her iki okul türünde birbirine yakın olup, düz lise mezunlarının %27,8’i; İHL mezunlarının da %31,3’ü kararsız olduğunu ifade etmiştir. Kararsızların oranının yüksek ve her iki mezun türünde birbirine yakın oranlarda olması, öğrencilerin önemli bir kısmının hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğrenebileceklerine dair bir önyargılarının olabileceğine, Arapçayı yeterli seviyede öğreneceklerinden emin olmadıklarına, öğrenememe kaygısı taşıdıklarına dair bir işaret sayılabilir. Bu durum, cinsiyet değişkenine göre aynı görüşe verilen yanıtlarla paralellik göstermektedir. Burada bir ön yargının veya kaygının bulunup bulunmadığının, varsa sebeplerinin anlaşılması için konu farklı çalışmalarda incelenebilir.

“Arapça hazırlık sınıfı zorunlu olmasa da okumak isterdim” görüşüne olumlu kanaat bildirenlerin oranının yüksek olduğu görülmektedir. Düz lise mezunlarının toplamda %72,2’si; İHL mezunlarının ise, %68,7’si olumlu kanaat bildirmiştir. Bu görüşe kararsız yanıtı verenlerin oranı düz lise mezunlarında %16,7; İHL mezunlarında da %17,2’dir. Her iki mezun türünde görüşlerin birbirine yakın oranlarda ve olumlu görüş bildirenlerin oranının yüksek çıkması, ilahiyat fakültesinde öğrenim görmek için gelen öğrencilerin Arapça hazırlık sınıfının gerekliliğini kabul etmeleri açısından önemlidir. Bu durum da öğrencilerin Arapça öğrenimine karşı motivasyonlarının yüksek düzeyde olduğunu göstermektedir.

“Arapçayı öğrenmekte çok zorluk çekmeyeceğimi düşünüyorum” görüşünde her iki mezun türünde olumlu kanaat bildirenlerin oranlarının düşük olduğu görülmektedir. Bu görüşe düz lise mezunlarının ortalama %30,6’sı olumlu kanaat bildirmiştir. Düz lise mezunlarının bu görüşte olumsuz kanaat bildirme oranlarının toplamda %36,1’e ulaştığı görülmektedir. Buna nispetle kararsızların da oranı yüksektir. İHL mezunlarından bu görüşe olumlu kanaat bildirenlerin oranı düz lise mezunlarından daha yüksek çıkmış olup, toplamda %54,7’dir. İHL mezunlarından olumsuz kanaat bildirenler ise, toplamda %14,1’de kalmıştır. Ancak İHL mezunlarında da kararsızların azımsanmayacak oranda olduğu görülmektedir. Bu görüşte

düz lise mezunlarının İHL mezunlarına göre daha yüksek olumsuz kanaat bildirmelerini, lise döneminde Arapça dersini almamış ve Arapça ile ilk defa hazırlık sınıfında karşılaşacak olmalarına bağlayabiliriz. Her iki mezun türünde kararsızların oranının yüksek çıkmasını da öğrencilerin yaklaşık üçte birlik kısmının Arapça öğrenmekte kendilerine olan özgüvenlerinin zayıf olduğu şeklinde yorumlayabiliriz. Bu olumsuz durum akademik yılın başında hazırlık sınıfı öğrencilerine Arapça öğrenimi konusunda özgüvenlerini artırıcı çalışmaların yapılmasının gerekliliğini göstermektedir. Diğer yandan Arpaçukuru ve Üzümcü, araştırmalarında kararsızlar da dahil ancak %10'nun Arapçayı daha ileri seviyede öğrenemeyecekleri kanaatinde oldukları tespitini yapmışlardır.¹⁴

3. 2. Öğrencilerin Arapçaya Yönelik Beklentileri

İlahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin Arapçaya yönelik beklentilerindeki yaklaşımlarını tespit edebilmek için kendilerine beş farklı görüş yöneltmiştir. Tablo 4'te cinsiyet değişkenine göre, öğrencilerin Arapçaya yönelik beklentilere ilişkin görüşlere verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 4: Cinsiyete Göre Öğrencilerin Arapçaya ve Arapça Dersine Yönelik Beklentileri

		Erkek		Kız		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Arapçayı gelecekte farklı amaçlarla kullanabilirim	Kararsızım	4	13,3	8	11,4	12	12,0
	Katılıyorum	11	36,7	27	38,6	38	38,0
	Katılmıyorum	2	6,7	0	0,0	2	2,0
	Kesinlikle katılıyorum	13	43,3	34	48,6	47	47,0
	Kesinlikle katılmıyorum	0	0,0	1	1,4	1	1,0
Arapça öğrenmenin ilahiyat eğitiminde çok faydası olacaktır	Katılıyorum	7	23,3	18	25,7	25	25,0
	Katılmıyorum	1	3,3	0	0,0	1	1,0
	Kesinlikle katılıyorum	22	73,3	52	74,3	74	74,0
Arapça öğrenmek, gelecekte iş hayatımda bana faydası olacaktır	Kararsızım	3	10,0	6	8,6	9	9,0
	Katılıyorum	6	20,0	18	25,7	24	24,0
	Kesinlikle katılıyorum	21	70,0	46	65,7	67	67,0

14 Arpaçukuru - Üzümcü, "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)", s. 869.

Arapçayı sadece sınıf geçmek için öğreneceğim	Kararsızım	4	13,3	8	11,4	12	12,0
	Katılıyorum	3	10,0	10	14,3	13	13,0
	Katılmıyorum	8	26,7	20	28,6	28	28,0
	Kesinlikle katılıyorum	2	6,7	0	0,0	2	2,0
	Kesinlikle katılmıyorum	13	43,3	32	45,7	45	45,0
Arapçayı dini maksat ve gayelerden dolayı öğreneceğim	Kararsızım	5	16,7	6	8,6	11	11,0
	Katılıyorum	6	20,0	22	31,4	28	28,0
	Katılmıyorum	3	10,0	8	11,4	11	11,0
	Kesinlikle katılıyorum	13	43,3	33	47,1	46	46,0
	Kesinlikle katılmıyorum	3	10,0	1	1,4	4	4,0

Tablo 4'e göre, "Arapçayı gelecekte farklı amaçlarla kullanabilirim" görüşüne olumlu yanıt verenlerin oranı yüksek olup, erkek öğrencilerde %80; kız öğrencilerde ise %87,2'dir. Olumsuz yanıt verenlerin oranı ise, erkek öğrencilerde %6,7; kız öğrencilerde ise, %1,4'tür. Ayrıca erkek öğrenciler, bu görüşe sadece katılmazken, kız öğrenciler kesinlikle katılmamaktadırlar. Buna göre, kız öğrencilerin Arapçayı gelecekte farklı amaçlarla kullanabilme beklentisinde daha kararlı oldukları söylenebilir. Arpaçukuru ve Üzümcü yaptıkları çalışmada öğrencilerin %81,1'inin Arapçanın ileriki yaşamlarında önemli olabileceği kanaatinde olduklarını ifade etmişlerdir.¹⁵

Olumlu görüş bildirenlerin oranının yüksekliği, öğrencilerin büyük çoğunluğunun Arapçayı sadece ilahiyat eğitimi için yani ilahiyat alanının temel kaynaklarını okumak için gerekli görmediğine; bilakis Arapçayı farklı amaçlar için kullanabilmeyi de düşündüklerine işaret etmektedir. Bir dil olarak Arapça; öğretmenlik, tercümanlık, çevirmenlik ve uluslararası ticarete yazışma gibi farklı iş alanlarında kullanılabilir. Dolayısıyla öğrencilerin genelinin hazırlık sınıfına başlarken, diğer yabancı dillerden beklentilerinin Arapça için de söz konusu olduğunu söylemek mümkündür.

Öğrencilere yöneltilen "Arapça öğrenmenin ilahiyat eğitimimde çok faydası olacaktır" görüşüne erkek öğrenciler %96,6, kız öğrenciler ise %100 oranında olumlu kanaat belirtmişlerdir. Olumsuz kanaat bildiren kız öğrenci bulunmazken erkeklerdeki oran %3'tür. Bu durum, Arapça öğrenmenin ilahiyat eğitiminde çok faydası olacağı görüşünde cinsiyet değişkenin çok fazla etkisinin olmadığını göstermektedir. Bu görüşe her iki cinsiyette toplamda %99 oranında olumlu yanıt verilmiştir.

Aynı şekilde "Arapça öğrenmek, gelecekte iş hayatımda bana faydası olacaktır" göri-

15 Arpaçukuru - Üzümcü, "İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)," s. 866.

şüne de erkek öğrencilerin %90'ı, kız öğrencilerin de %91,4 olumlu yanıt vermişlerdir. Diğer yandan bu görüşe olumsuz yanıt veren olmamıştır. Kararsız görüşe sahip öğrencilerin oranının da göz ardı edilemeyecek kadar yüksek olduğu, bunların da çoğunu kızların oluşturduğu görülmektedir. Buna göre akademik yıl başında öğrencilere Arapça öğrenmenin gelecekte iş hayatında da faydası olacağına yönelik bilgilendirmeler yapılabilir. Her iki cinsiyette öğrencilerin %91'i bu görüşe olumlu yanıt vermiştir. Bu durum, Arapça öğrenmekteki beklentilerin ilahiyat eğitimiyle sınırlı olmadığını, iş hayatındaki kariyer planlarını da kapsadığını göstermektedir. Özcan ve Yapıcı, yaptıkları araştırmada Arapçayı iyi bir iş bulmak için öğrenen erkek öğrencilerin oranının %2,4, kız öğrencilerin %2,3 ve toplamda bu oranın %2,3 olduğu tespitini yapmışlardır.¹⁶ Bizim yaptığımız araştırmada ise bu oranlar, erkeklerde %90, kızlarda %91,4 ve toplamda da %91 olarak daha yüksek olarak ortaya çıkmıştır.

“Arapçayı sadece sınıf geçmek için öğreneceğim” görüşüne öğrencilerin büyük oranda katılmadıkları görülmektedir. Buna olumsuz yanıt veren öğrenciler içinde erkeklerin oranı %70 kızların oranı da %74,3'tür. Kızların oranı erkeklerden daha yüksektir. Diğer yandan Arapçayı sadece sınıf geçmek için öğrenme hedefi taşıyan öğrencilerin oranı erkeklerde %16,7 kızlarda %14,3'tür. Kararsızların oranı da her iki cinsiyette bu oranlara yakındır. Her iki cinsiyette toplamda ortalama %73 oranında olumsuz yanıt verilmesi de öğrencilerin akademik yılın başında Arapçayı sadece geçilmesi gereken bir ders olarak görmedikleri şeklinde yorumlanabilir. Özcan ve Yapıcı'nın, adı geçen çalışmalarında da Arapçayı, dersten geçmek için öğrenmek isteyen erkek öğrencilerin oranı %35,2; kız öğrencilerin %23,9 ve öğrencilerin toplam oranının %28,2 olarak düşük bir oran olduğu görülmektedir.¹⁷ Yaptığımız araştırmada da aynı şekilde bu oranın %15,0 olarak düşük olduğu görülmektedir.

Öğrencilerin Arapçaya yönelik beklentilere yüksek oranda olumlu yanıt vermelerinden anlaşılıyor ki hazırlık sınıfına gelenler bu dili hem ilahiyat eğitiminde hem de farklı iş alanlarında kullanmayı ummaktadırlar. Bu beklentilerin, Arapça öğrenimi için güçlü bir motivasyon kaynağı olduğu aşikârdır. Öğrencilerin, ilahiyat hazırlık sınıfının başlangıcında, motivasyon kaynağı olarak görülebilecek bu yaklaşıma uygun bir öğrenim beklentisinde olabileceklerini söyleyebiliriz. Bu sebeple Arapça hazırlık öğretim programının bu tür beklentileri karşılayacak şekilde düzenlenmesi, öğrencilerin bu dili öğrenmeye karşı ilgilerini de üst seviyede tutacaktır. Çünkü bu dili öğrenmeleri için birden fazla gerekçeleri bulunmaktadır.

“Arapçayı dini maksat ve gayelerden dolayı öğreneceğim” görüşünde kız öğrencilerin erkeklere nazaran daha yüksek oranda olumlu yanıt verdikleri görülmektedir. Bu görüşe kız öğrenciler toplamda %78,5; erkek öğrenciler de %63,3 ve toplamda da %74 gibi yüksek bir oranda olumlu yanıt vermişlerdir. Bu oranlar, Arapçayı dini maksat ve gayelerden dolayı öğrenme beklentisinde, kız öğrencilerin bu konuda daha önde olduklarını göstermektedir. Bu görüşe katılmayan öğrencilerin kız ve erkeklerde oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir. Kararsız görüşe sahip olanlardan erkeklerin oranı kızlardan yaklaşık iki kat fazladır. Bu oranlara bakarak erkeklerin, Arapçayı dini maksat ve gayelerden dolayı öğrenip

16 Özcan – Yapıcı, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)”, s. 127.

17 Özcan – Yapıcı, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)”, s. 127.

öğrenmeme konusunda daha kararsız oldukları söylenebilir. Özcan ve Yapıcı'nın araştırmasında, Arapça dini metinleri okumak ve anlamak için öğreneceğini belirten erkek öğrencilerin oranı %29,1 ve kız öğrencilerininki %28,8 ve toplamda da %28,9 olarak belirirken,¹⁸ bu araştırmada bu oran daha yüksek olup, toplamda %74 olarak belirmiştir.

Diğer yandan bu görüşe verilen yüksek orandaki olumlu yanıt gösteriyor ki ilahiyat öğrencileri, her ne kadar farklı amaçlarla kullanabilecekleri bir dil olarak görseler de Arapçayı esasen dinî maksatlara hizmet eden bir dil olarak kabul etmektedirler.

Tablo 5: Mezun Olunan Okul Türüne Göre Öğrencilerin Arapçaya ve Arapça Dersine Yönelik Beklentileri

		Düz Lise		İHL		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Arapçayı gelecekte farklı amaçlarla kullanabilirim	Kararsızım	5	13,9	7	10,9	12	12,0
	Katılıyorum	13	36,1	25	39,1	38	38,0
	Katılmıyorum	0	0,0	2	3,1	2	2,0
	Kesinlikle katılıyorum	18	50,0	29	45,3	47	47,0
	Kesinlikle katılmıyorum	0	0,0	1	1,6	1	1,0
Arapça öğrenmenin ilahiyat eğitimimde çok faydası olacaktır	Katılıyorum	7	19,4	18	28,1	25	25,0
	Katılmıyorum	1	2,8	0	0,0	1	1,0
	Kesinlikle katılıyorum	28	77,8	46	71,9	74	74,0
Arapça öğrenmek, gelecekte iş hayatımda bana faydalı olacaktır	Kararsızım	5	13,9	4	6,3	9	9,0
	Katılıyorum	7	19,4	17	26,6	24	24,0
	Kesinlikle katılıyorum	24	66,7	43	67,2	67	67,0
Arapçayı sadece sınıf geçmek için öğreneceğim	Kararsızım	3	8,3	9	14,1	12	12,0
	Katılıyorum	4	11,1	9	14,1	13	13,0
	Katılmıyorum	13	36,1	15	23,4	28	28,0
	Kesinlikle katılıyorum	1	2,8	1	1,6	2	2,0
	Kesinlikle katılmıyorum	15	41,7	30	46,9	45	45,0

18 Özcan – Yapıcı, “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)”, s. 127.

Arapçayı dini maksat ve gayelerden dolayı öğreneceğim	Kararsızım	6	16,7	5	7,8	11	11,0
	Katılıyorum	10	27,8	18	28,1	28	28,0
	Katılmıyorum	2	5,6	9	14,1	11	11,0
	Kesinlikle katılıyorum	17	47,2	29	45,3	46	46,0
	Kesinlikle katılmıyorum	1	2,8	3	4,7	4	4,0

İlahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin mezun olunan okul türü değişkenine göre genelde Arapçaya ve özelde Arapça dersine yönelik beklentilere ait görüşlere verdikleri yanıtlar Tablo 5'te yer almaktadır. Bu tabloya göre, "Arapçayı gelecekte farklı amaçlarla kullanabilirim" görüşüne düz lise mezunlarından olumlu kanaat bildirenlerin oranı toplamda %86,1; İHL mezunlarından ise %84,4'tür. Her iki okul türünde de olumlu yanıtların çok yüksek ve birbirine yakın çıkması öğrencilerin mezuniyet türü fark etmeksizin Arapçayı farklı amaçlarla kullanabilmeyi düşündüklerini göstermektedir.

"Arapça öğrenmenin ilahiyat eğitimimde çok faydası olacaktır" görüşüne her iki mezun türünün toplamda %99'luk gibi yüksek oranda olumlu yanıt verdiği görülmektedir. Bu toplam içinde İHL mezunu öğrencilerinin oranı %100 diğer lise mezunu öğrencilerin oranı ise %97,2'dir. Bu sonuç her iki lise türündeki öğrencilerin ilahiyat eğitiminde Arapça öğrenmenin faydasına inandığını göstermektedir.

"Arapça öğrenmek, gelecekte iş hayatımda bana faydalı olacaktır" görüşüne de düz lise mezunlarının %86,1'inin; İHL mezunlarının %93,8'inin olumlu yanıt verdiği ve İHL mezunlarının oranının daha yüksek olduğu görülmüştür.

"Arapçayı sadece sınıf geçmek için öğreneceğim" görüşüne düz lise mezunlarının toplamda %77,8'inin; İHL mezunlarının ise %70,3'ünün olumsuz yanıt verdiği ve bu defa oranların ters yönde belirdiği; diğer lise mezunlarının oranlarının İHL mezunlarından yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum Arapçayı sadece sınıf geçmek için öğreneceğim" görüşünde diğer lise mezunları ile İHL mezunları arasında önemli bir farkın bulunduğu, bu görüşe katılmayan diğer lise mezunlarının oranının daha yüksek olduğu şeklinde yorumlanabilir.

Beklentiler başlığında yöneltilen "Arapçayı dinî maksat ve gayelerden dolayı öğreneceğim" görüşüne düz lise mezunlarının %75'i; İHL mezunlarının ise %73,4'ü olumlu yanıt vermiş ve her iki mezun türünün oranlarının birbirine yakın çıkmıştır.

3. 3. Öğrencilerin Genelde Arapça ve Özelde Arapça Dersi Hakkındaki Hederleri

İlahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin genelde Arapça ve özelde Arapça dersi hakkındaki hedeflerini tespit edebilmek için kendilerine yedi farklı görüş yöneltmiştir. Tablo 6'da ilahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin cinsiyet değişkenine göre, genelde Arapça ve özelde Arapça dersi hakkındaki hedeflerine ilişkin görüşlere verdikleri cevaplar yer almaktadır.

Tablo 6: Cinsiyete Göre Öğrencilerin Arapça ve Arapça Dersi Hakkındaki Hedefleri

		Erkek		Kız		Toplam	
		n	%	n	%	n	%
Arapça hazırlık sınıfını bitirdiğimde Arapçayı yeterli seviyede öğrenmiş olacağım	Kararsızım	8	26,7	16	22,9	24	24,0
	Katılıyorum	14	46,7	29	41,4	43	43,0
	Katılmıyorum	3	10,0	7	10,0	10	10,0
	Kesinlikle katılıyorum	3	10,0	16	22,9	19	19,0
	Kesinlikle katılmıyorum	2	6,7	2	2,9	4	4,0
İhtiyacımı görecekt kadar Arapça konuşabileceğim	Kararsızım	4	13,3	11	15,7	15	15,0
	Katılıyorum	18	60,0	43	61,4	61	61,0
	Katılmıyorum	2	6,7	2	2,9	4	4,0
	Kesinlikle katılıyorum	5	16,7	14	20,0	19	19,0
	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,3	0	0,0	1	1,0
İhtiyacımı görecekt kadar Arapça yazabileceğim	Kararsızım	7	23,3	10	14,3	17	17,0
	Katılıyorum	16	53,3	41	58,6	57	57,0
	Katılmıyorum	1	3,3	1	1,4	2	2,0
	Kesinlikle katılıyorum	5	16,7	18	25,7	23	23,0
	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,3	0	0,0	1	1,0
Arapça normal bir cümleyi nahiv bakımından öğelerine ayırabileceğim	Kararsızım	3	10,0	19	27,1	22	22,0
	Katılıyorum	14	46,7	33	47,1	47	47,0
	Katılmıyorum	2	6,7	1	1,4	3	3,0
	Kesinlikle katılıyorum	9	30,0	15	21,4	24	24,0
	Kesinlikle katılmıyorum	2	6,7	2	2,9	4	4,0

Arapça bir cümlede kelimeleri sarf bakımından birbirinden ayırabileceğim	Kararsızım	4	13,3	13	18,6	17	17,0
	Katılıyorum	16	53,3	35	50,0	51	51,0
	Katılmıyorum	2	6,7	2	2,9	4	4,0
	Kesinlikle katılıyorum	7	23,3	18	25,7	25	25,0
	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,3	2	2,9	3	3,0
Normal Arapça bir metni okuyup anlayabileceğim	Kararsızım	8	26,7	9	12,9	17	17,0
	Katılıyorum	12	40,0	36	51,4	48	48,0
	Katılmıyorum	1	3,3	2	2,9	3	3,0
	Kesinlikle katılıyorum	8	26,7	21	30,0	29	29,0
	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,3	2	2,9	3	3,0
Lisanstaki derslerimde Arapça konusunda zorluk çekmeyeceğim	Kararsızım	7	23,3	17	24,3	24	24,0
	Katılıyorum	13	43,3	31	44,3	44	44,0
	Katılmıyorum	2	6,7	2	2,9	4	4,0
	Kesinlikle katılıyorum	7	23,3	15	21,4	22	22,0
	Kesinlikle katılmıyorum	1	3,3	5	7,1	6	6,0

Tablo 6'ya göre "Arapça hazırlık sınıfını bitirdiğimde Arapçayı yeterli seviyede öğrenmiş olacağım" görüşüne erkek öğrencilerinin %56,7'si; kız öğrencilerin ise %64,3'ü olumlu yanıt vermiştir. Buna karşılık erkeklerin %16,7'sinin; kız öğrencilerin de %12,9'unun yanıtı olumsuzdur. Bu konuda kararsız görüş belirten öğrenciler içinde erkeklerin oranı %26,7 kızların oranı da %22,9'dur.

Arapça hazırlık sınıfını bitirdiğinde Arapçayı yeterli seviyede öğrenmiş olacağını düşünen öğrencilerin genelde Arapça ve özelde Arapça dersi hakkındaki düşünceler kısmında yer alan "Hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğreneceğimi düşünüyorum" görüşüne de buradakine yakın olarak %61 oranında olumlu yanıt verildiği göz önünde bulundurulmalıdır. Burada bir kez daha görülmüştür ki öğrencilerin önemli bir kısmının Arapça öğrenimi konusunda kendilerine özgüvenleri yeterli seviyede değildir. Oranlara bakıldığında özgüven eksikliğinin kızlara oranla erkeklerde daha fazla olduğu anlaşılmaktadır ki bu konu üzerinde ayrıca çalışma yapılmalıdır. Burada sonuç olarak, akademik yılın başında hazırlık sınıfı öğrencilerinin özgüvenlerinin artırılması yönünde desteklenmeleri gerektiğini söyleyebiliriz.

Hedefler başlığında yöneltilen "İhtiyacımı görece kadar Arapça konuşabileceğim" gö-

rüşüne olumlu yanıt verenlerin oranı erkek öğrencilerde %76,7; kız öğrencilerde de %81,4 olarak görülmektedir. Hazırlık öğrenimi sonunda ihtiyacını görecektik kadar Arapça konuşabileceği kanaatinde olmayan öğrencilerin oranlarına bakıldığında bunların erkeklerde %10 kızlarda %2,9 olduğu görülmektedir. Buna göre erkek öğrencilerin bu konuda daha olumsuz bir yaklaşım içinde oldukları anlaşılmaktadır. Kararsız öğrencilerin oranlarının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Diğer yandan bir önceki görüşte; Arapçayı yeterli seviyede öğrenme konusunda olumlu yanıt oranının düşük çıkmasına karşın Arapça konuşabilme görüşüne ilişkin oranın yüksek çıkmasını, Arapçaya duyulan ihtiyaç ile Arapça dil yeterliliği arasındaki farkta aramak gerekir. Öğrencilerin önemli bir kısmı Arapçaya olan ihtiyaçlarını Arapça dil yeterliliği seviyesinin aşağısında görüyor denilebilir ki bu durum da yine özgüven konusunu gündeme getirmektedir.

“İhtiyacımı görecektik kadar Arapça yazabileceğim” görüşüne erkek öğrencilerin %70’i olumlu; %23,3’ü kararsız yanıt verirken, kız öğrencilerin %84,3’ü olumlu; %14,3’ü kararsız yanıt vermiştir. Kız öğrencilerin, Arapça yazabilme konusunda erkek öğrencilere göre daha özgüvenli oldukları görülmektedir. Bu oran “Arapça normal bir cümleyi nahiv bakımından öğelerine ayırabileceğim” görüşünde erkek öğrenciler lehine değişmektedir: Bu görüşe erkek öğrencilerin %76,7’si; kız öğrencilerin de %68,5’i olumlu yanıt vermiştir. Erkekler Arapça yazabilmeden ziyade nahiv konusunda başarılı olacaklarını düşünmektedirler. Nahiv konusundaki bu farklı düşünceye rağmen sarf konusunda her iki cinsiyetin birbirine yakın görüşte olduğunu söyleyebiliriz. Nitekim “Arapça bir cümlede kelimeleri sarf bakımından birbirinden ayırabileceğim” görüşüne erkek öğrencilerin %76,6’sı; kız öğrencilerin de %75,7’si olumlu yanıt vermişlerdir.

Arapça bir metni okuma anlama konusunda erkek öğrenciler ile kız öğrenciler arasındaki görüş farkının açıldığı görülmektedir: “Normal Arapça bir metni okuyup anlayabileceğim” görüşüne erkek öğrencilerin %66,7’si olumlu yanıt verirken, bu oran kız öğrencilerde %81,4’e çıkmıştır. Arapça bir metni okuma anlama konusunda erkek öğrencilerin kızlardan daha fazla desteğe ihtiyaçlarının olduğu anlaşılmaktadır. “Lisanstaki derslerimde Arapça konusunda zorluk çekmeyeceğim” görüşünde de erkek öğrencilerin %66,6’sı, kızların da %65,7’si olumlu görüş belirtmişlerdir. Gerek olumsuz kanaatte olanların ve gerek kararsızların oranlarının da birbirine çok yakın olduğu görülmektedir. Bu oranlar da olumlu kanaatte aynı sonucu vermektedir.

Öte yandan her iki cinsiyette ortalama toplamda %66 oranında olumlu yanıt verilmiştir. Bu konuda kararsızlar da her iki cinsiyette toplamda %24’tür. Olumsuz yanıt verenlerin ortalaması her iki cinsiyette %10’dur. Kararsızların ve olumsuz yanıt verenlerin toplam oranının yüksekliğine bakılarak öğrencilere, hazırlık sınıfının başında verilen Arapçanın lisans seviyesinde yeterli olacağı yönünde ikna edici bilgilendirmeler yapılmalıdır. Ayrıca hazırlık müfredatının da buna uygun şekilde planlanmış olması gereklidir.

Tablo 7: Mezun Olunan Okul Türüne Göre Öğrencilerin Arapça ve Arapça Dersi Hakkındaki Hedefleri

n		Düz Lise		İHL		Toplam	
		%	n	%	n	%	
Arapça hazırlık sınıfını bitirdiğimde Arapçayı yeterli seviyede öğrenmiş olacağım	Kararsızım	9	25,0	15	23,4	24	24,0
	Katılıyorum	12	33,3	31	48,4	43	43,0
	Katılmıyorum	8	22,2	2	3,1	10	10,0
	Kesinlikle katılıyorum	5	13,9	14	21,9	19	19,0
	Kesinlikle katılmıyorum	2	5,6	2	3,1	4	4,0
İhtiyacımı görece kadar Arapça konuşabileceğim	Kararsızım	6	16,7	9	14,1	15	15,0
	Katılıyorum	22	61,1	39	60,9	61	61,0
	Katılmıyorum	3	8,3	1	1,6	4	4,0
	Kesinlikle katılıyorum	5	13,9	14	21,9	19	19,0
	Kesinlikle katılmıyorum	0	0,0	1	1,6	1	1,0
İhtiyacımı görece kadar Arapça yazabileceğim	Kararsızım	7	19,4	10	15,6	17	17,0
	Katılıyorum	20	55,6	37	57,8	57	57,0
	Katılmıyorum	1	2,8	1	1,6	2	2,0
	Kesinlikle katılıyorum	8	22,2	15	23,4	23	23,0
	Kesinlikle katılmıyorum	0	0,0	1	1,6	1	1,0
Arapça normal bir cümleyi nahiv bakımından öğelerine ayırabileceğim	Kararsızım	11	30,6	11	17,2	22	22,0
	Katılıyorum	15	41,7	32	50,0	47	47,0
	Katılmıyorum	2	5,6	1	1,6	3	3,0
	Kesinlikle katılıyorum	6	16,7	18	28,1	24	24,0
	Kesinlikle katılmıyorum	2	5,6	2	3,1	4	4,0

Arapça bir cümlede kelimeleri sarf bakımından birbirinden ayırabileceğim	Kararsızım	6	16,7	11	17,2	17	17,0
	Katılıyorum	18	50,0	33	51,6	51	51,0
	Katılmıyorum	3	8,3	1	1,6	4	4,0
	Kesinlikle katılıyorum	8	22,2	17	26,6	25	25,0
	Kesinlikle katılmıyorum	1	2,8	2	3,1	3	3,0
Normal Arapça bir metni okuyup anlayabileceğim	Kararsızım	9	25,0	8	12,5	17	17,0
	Katılıyorum	18	50,0	30	46,9	48	48,0
	Katılmıyorum	2	5,6	1	1,6	3	3,0
	Kesinlikle katılıyorum	5	13,9	24	37,5	29	29,0
	Kesinlikle katılmıyorum	2	5,6	1	1,6	3	3,0
Lisanstaki derslerimde Arapça konusunda zorluk çekmeyeceğim	Kararsızım	10	27,8	14	21,9	24	24,0
	Katılıyorum	12	33,3	32	50,0	44	44,0
	Katılmıyorum	3	8,3	1	1,6	4	4,0
	Kesinlikle katılıyorum	6	16,7	16	25,0	22	22,0
	Kesinlikle katılmıyorum	5	13,9	1	1,6	6	6,0

Mezun olunan okul türüne göre ilahiyat fakültesi Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerinin Arapça ve Arapça dersi hakkındaki hedeflerine ilişkin görüşlere verdikleri cevaplar Tablo 7’de gösterilmiştir. Buna göre “Arapça hazırlık sınıfını bitirdiğimde Arapçayı yeterli seviyede öğrenmiş olacağım” görüşüne düz lise mezunlarının %47’si olumlu; %27,8’lik bir kesimi de olumsuz yanıt vermiştir. Bu görüşe İHL mezunlarının %70,3’ü olumlu yanıt verirken, sadece %6,2’sinin yanıtı olumsuzdur. Bu görüşte İHL mezunlarının büyük çoğunluğunun olumlu kanaat taşıdıkları söylenebilir.

Arapça dersi hakkındaki düşünceler bölümünde yöneltilen “Hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğreneceğimi düşünüyorum” görüşüne düz lise mezunlarının %55,6’sı olumlu; %16,7’si de olumsuz yanıt vermiştir. Bu durum, hedefler söz konusu olduğunda tam tersine dönmüştür. Düşünceler bölümünde düz lise mezunlarının olumlu yanıtı düşerken olumsuz yanıtları %27,8’e yükselmiştir. İHL mezunlarında ise, olumlu yanıtlarda tam tersi bir durum söz konusudur. Ortaöğretim döneminde Arapça dersi almamış olmaları düz lise mezunlarının bu dili yeterli seviyede öğreneceklerine ilişkin düşüncelerini olumlu yönde etkilemiş görünmektedir. Akademik yılın başında düz lise mezunlarına özgü bir program yapılarak, Arapçanın diğer herhangi bir yabancı dil gibi öğrenilebilecek bir dil olduğu yö-

nünde rehberlik edildiği takdirde bu konudaki olumsuz kanaatlerini olumluya çevirmek mümkün olabilir. Her ne kadar İHL mezunlarında bu görüşe dair olumlu yanıtların oranı düz lise mezunlarına nispetle yüksek olsa da bunların yaklaşık %30'luk kesiminin Arapçayı yeterli seviyede öğrenme hususunda tereddütleri olduğu aşîkârdır. Dolayısıyla her iki mezun türündeki öğrencilerin akademik yılın başında Arapçayı yeterli seviyede öğrenebilecekleri hususunda desteklenmeleri gerektiğini söyleyebiliriz.

Arapçayı yeterli seviyede öğrenme görüşüne yarıdan fazlası olumsuz ve kararsız görüş bildiren düz lise mezunu öğrencilerinin “İhtiyacımı görecekt kadar Arapça konuşabileceğim” görüşüne %75'lik gibi büyük bir bölümü olumlu yanıt vermiştir. İHL mezunlarının ise %82,8'i olumlu yanıt vermiştir. Olumsuz görüş bildiren öğrenciler içinde düz lise mezunlarının oranı %8,3 iken İHL mezunlarının oranı %3,2 olarak belirmiştir. Kararsızların oranı her iki okul türü mezunları arasında yakın oranlardadır.

Aynı şekilde “İhtiyacımı görecekt kadar Arapça yazabileceğim” görüşüne düz lise mezunlarının toplamda %77,8'si; İHL mezunlarının da %81,2'si olumlu yanıt vermiştir. Olumsuz görüşe sahip olanların %2,8'sini düz lise, %3,2'sini de İHL mezunları oluşturmaktadır. Kararsızların oranları da birbirine yakındır.

Hâl böyleyken gerek duyduğu kadar Arapça konuşup yazabileceği görüşüne yüksek oranda olumlu yanıt veren düz lise mezunlarının “Arapça normal bir cümleyi nahiv bakımından öğelerine ayırabileceğim” görüşüne verdiği olumlu yanıt oranı %56,4'e düşmüştür. Bu görüşte kararsızların oranı %30,6'ya çıkmıştır. Aynı görüşe İHL mezunlarının verdiği olumlu yanıt önceki iki görüşe verilen yanıtla yakın bir oranla %78,1'dir. Bu durumda düz lise mezunları Arapça konuşup yazabilecekleri hususunda büyük oranda olumlu yaklaşırken, Arapça cümlelerin öğelerine ayrılması söz konusu olduğunda bu oran düşmüştür. Arapça konuşup yazabilmeye dair görüşe yüksek oranda olumlu yanıt verilmesinin önemli sebeplerinden biri, düz lise mezunu öğrencilerinin Arapça öğrenimini diğer yabancı dillerde olduğu gibi konuşma ve yazma temelinde bir öğrenim olarak tasavvur etmeleri olabilir. Arapça cümleyi öğelerine ayırabilecekleri görüşünde ise, öğrenime ilişkin tasavvur bu defa dilbilgisi olarak şekillenmiş ve dilbilgisinin de karmaşık özelliği sebebiyle bu yeni tasavvur olumlu yanıtlarda bir düşmeye yol açmış olabilir. Bu bulgulardan hareketle sene başında öğrencilere verilecek dil öğretiminde Arapçanın konuşma ve yazma gibi temel becerilerinin ön plana çıkarılmasının öğrencilerin bu dili öğrenebileceklerine ilişkin inançlarının ve heveslerinin canlı tutulması hususunda etkili olacağı söylenebilir. Dolayısıyla bu inanç ve hevesin muhafazası ve artırılması yönünde adımlar atılmaya devam edilmelidir.

“Arapça bir cümlede kelimeleri sarf bakımından birbirinden ayırabileceğim” görüşüne düz lise mezunlarının %72,2'si; İHL mezunlarının da %78, 2'si olumlu yanıt vermişlerdir. Her iki mezuniyet türü öğrencilerinde birbirine yakın sonuçlar alınmıştır. Ancak öğrencilere yöneltilen “Normal Arapça bir metni okuyup anlayabileceğim” görüşüne düz lise mezunlarının %63,9'u olumlu yanıt verirken, bu oran İHL mezunlarında %84,4'e yükselmiştir. Bu görüşte düz lise mezunlarının verdikleri olumlu yanıt oranının düşüklüğünü, onların dil öğrenimine dair yaklaşımlarının İHL mezunlarından farklı olduğuna bağlayabiliriz. Nitekim İHL meslek derslerinde görülen Arapça, her ne kadar ortaöğretim müfredat programında

farklı uygulamalar olsa da genelde kitap yani metin merkezlidir.¹⁹ Hazırlık sınıfına gelen İHL mezunları da bu anlayışla “Normal Arapça bir metni okuyup anlayabileceğim” görüşüne diğer mezunlardan daha yüksek oranda olumlu yanıt vermişlerdir, denebilir.

“Lisanstaki derslerimde Arapça konusunda zorluk çekmeyeceğim” görüşüne düz lise mezunlarının verdiği olumlu yanıt oranının düşük olduğu görülmektedir. Bu görüşe düz lise mezunlarının %56’sı olumlu, %22,2’si olumsuz ve %27,8’i de kararsız yönde yanıt vermiştir. İHL mezunlarının ise, %75’i olumlu, %3,22si olumsuz yanıt vermiş; %21,9’u da kararsız kalmıştır.

İki mezuniyet türündeki bu durum, düz lise mezunlarının ilahiyat lisans derslerindeki Tefsir, Fıkıh, Hadis, Kelâm gibi temel başvuru kaynaklarının Arapça olduğu alanlara ilişkin derslerle daha önce karşılaşmamış olmalarına bağlanabilir. Dolayısıyla düz lise mezunları söz konusu dersler hakkında “zor dersler” şeklinde bir önyargı edinmiş olabilirler. Bu önyargıyı yıkmak için, hazırlık sınıfına başlayan öğrencilere düzenlenecek oryantasyon eğitiminde sadece Arapça hakkında değil aynı zamanda ilahiyat lisans derslerinin içeriği hakkında da bilgilendirme yapılmalıdır. Öğrenciler Arapça eğitimi ile lisans eğitimindeki dersler arasında bir bağ kurabilmelidir. Bu yapıldığı takdirde Arapça hazırlık eğitimi öğrenciler için daha anlamlı ve daha işlevsel olacaktır.

Sonuç

İlahiyat eğitimi için gerekli olan Arapça hazırlık sınıfına başlayacak öğrencilerinin sene başında düşünce, beklenti ve hedef kategorilerinde kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri yanıtların analizi neticesi ortaya çıkan sonuçlar ve bunlardan hareketle tavsiye edilen önerileri aşağıda sunulmuştur.

Arapça hakkındaki görüşlerde, sene başında öğrencilerden Arapçayı ilahiyat eğitimi için gerekli görenlerin, Arapçayı sevenlerin ve Arapçayı öğrenmeleri gereken bir dil olarak görenlerin oranlarının ortalama %90’ı geçmiştir. Bu oran hazırlık eğitimine gelen öğrencilerin yüksek bir motivasyona sahip olarak döneme başladıklarına ve öğrencilerde hazırlık eğitiminin gerekli olduğuna dair kanaatin var olduğuna işaret etmektedir. Sene başında Arapça hazırlık sınıfına karşı öğrencilerin yüksek oranda olumlu kanaat bildirmeleri, Arapça eğitime iyi bir başlangıç için avantaj olarak görülebilir. Bir öğrencinin ihtiyaç duyduğu bir konuya karşı öğrenme motivasyonu da yüksek olacaktır.

Hazırlık sınıfında Arapçayı yeterli seviyede öğreneceklerini düşünenlerin oranı ise ortalama %60’lara düşmüştür. Aynı düşünüş Arapçayı öğrenmekte zorluk çekileceğine dair görüşte de vardır. Buna olumlu yanıt verenlerin ortalaması %46’dır. Dolayısıyla Arapçaya karşı olumlu kanaat beslemelerine rağmen öğrencilerin yarıdan fazlası sene başında Arapçayı öğrenme konusunda zorluk yaşayacaklarını düşünmektedir. Bu görüşe İHL mezunları düz lise mezunlarından daha fazla olumlu yanıt vermiştir. Oranların diğer görüşlere nazaran düşük çıkması öğrencilerin öz güvenlerinin eksikliğinden kaynaklanabileceği gibi Arapça hazırlık sınıfı programının içerik ve niteliği hakkında bir fikirlerinin olmadığı şeklinde de

19 İmam Hatip Lisesi Arapça öğretim programı ve örnek ders kitabı için bkz. *Anadolu İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretim Programları* (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2018), 105-123; Selahattin Demirci vd., *Arapça 9* (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2022), 9.

yorumlanabilir. Bu sebeple öğrencilerin, sene başında hazırlık sınıfındaki Arapça eğitiminin içeriği hakkında bilgilendirilmeleri faydalı olacaktır. Ayrıca öğrencilere bu eğitimi nasıl başarılı bir şekilde yürüteceklerine ilişkin sene başında rehberlik yapılarak bu konuda kendilerine olan güveni artırıcı faaliyetler planlanmalıdır.

Arapçayı öğrenmekte zorluk çekeceğine dair görüşte olumsuz yanıt veren kız öğrenciler erkek öğrencilerden daha fazla olduğu için bu konuda kız öğrencilerle ayrıca bir görüşme yapılması da faydalı olacaktır. Arapçayı öğrenmekte zorluk çekeceğine dair görüşte mezu-niyet türünde ortalama %46 oranında olumlu görüş bildirilmektedir. Buna bakarak sene başında düz liseden mezun olan öğrencilere özel bir rehberlik ve bilgilendirme yapılması onların Arapçayı öğrenmekte zorluk çekeceğine dair görüşlerini değiştirmelerine yardımcı olacaktır. Buna karşın olumsuz kanaat bildirenlerin oranının genelde yüksek olması öğrencilerin büyük bir kısmının sene başında Arapçayı öğrenme konusunda ön yargılarının olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla sene başında bütün öğrencilere Arapçayı öğrenme yöntem ve teknikleri konusunda motive edici bir yönlendirme yapılması ön yargıların giderilmesi açısından etkili olacaktır.

Sene başında öğrencilerden “Arapçayı gelecekte farklı amaçlarla kullanabilirim” görüşüne olumlu yanıt verenlerin ortalaması ile Arapça öğrenmenin ilahiyat eğitiminde faydalı olacağını düşünen öğrencilerin ortalaması yüksek çıkmıştır. Yine Arapça öğrenmenin gelecekte iş hayatında faydasını göreceğini düşünenlerin ortalaması da diğerlerine yakındır. Oranların yüksekliği Arapça öğrenmekteki beklentilerin ilahiyat eğitimiyle sınırlı olmadığını, iş hayatındaki kariyer planlarını da kapsadığını göstermektedir. Beklentiler konusundaki bu oranın yüksek çıkması öğrencilerin Arapça öğrenimine ilişkin umutlarının da yüksek olduğuna işaret etmektedir. Dolayısıyla bu yüksek beklentiyi destekleyecek şekilde ilahiyat eğitiminde Arapçanın etkili bir şekilde kullanıldığı öğrencilere gösterilmelidir. Arapçanın gelecekte iş hayatında faydalı görülmesi, Arapçayı öğrenmede öğrencileri motive edici bir faktör olarak da görülebilir. Bu sebeple Arapça hazırlık eğitiminde ders içeriklerinin iş hayatına yönelik de yapılandırılması öğrencilerin bu konudaki beklentisini karşılayabilir.

Bunların yanında öğrenciler, Arapçayı sadece sınıf geçmek için öğreneceği görüşüne ortalama %73 oranında katılmadığını bildirmişlerdir. Bu oranlar her iki değişken türünde de birbirine yakın çıkmıştır. Bu oranlardan Arapça hazırlık sınıfına gelen öğrencilerin, Arapçayı sadece ilahiyat eğitiminde kullanmayı düşünmedikleri farklı alanlarda da Arapçayı kullanmaya yönelik beklenti içinde oldukları anlaşılmaktadır. Bu durum bize aslında öğrencilerin büyük çoğunluğunun akademik yılın başında Arapçaya geçilecek bir ders olarak bakmadıklarını göstermektedir. Ancak buna karşın yine de ortalama %27’lik olumsuz ve kararsız kanaat bildiren kesim için sene başında bu konuda bilgilendirmeler yapıp öğrencilere Arapça öğreniminin katkılarının neler olabileceği farklı açılardan gösterilmelidir. Arapça öğrenimi için bu katkıların ön plana çıkarılması Arapça hazırlık sınıfının başlangıcında öğrenciyi olumlu etkileyecek motivasyon kaynağı olarak değerlendirilmelidir. Dolayısıyla Arapça hazırlık öğretim programı bu tür beklentileri karşılayacak şekilde düzenlenmelidir.

“Beklentiler” başlığında yöneltilen “Arapçayı dinî maksat ve gayelerden dolayı öğreneceğim” görüşüne kız öğrenciler erkeklere göre daha yüksek oranda yanıt vermiştir. Genelde yüksek oranda olumlu yanıt verilmesi Arapçanın öğrenciler nazarında dinî bir yönünün

olduğuna işaretler.

Öğrencilere Arapça hakkındaki hedefleri çerçevesinde yöneltilen “Arapça hazırlık sınıfını bitirdiğimde Arapçayı yeterli seviyede öğrenmiş olacağım” görüşüne toplamda %62 oranında olumlu yanıt verilmiştir. Bu oran “Düşünceler” kısmındaki benzer görüşle yakın çıkmıştır. Öğrencilerin önemli bir kısmı Arapça öğrenimi konusunda kendilerine özgüvenleri yeterli seviyede değildir. Özgüven eksikliği erkeklerde daha fazladır. Dolayısıyla sene başında hazırlık sınıfı öğrencileri özgüvenlerinin artırılması yönünde desteklenmelidir.

“Hedefler” kategorisindeki görüşlere verilen yanıtlardan öğrencilerin toplamda %80’inin ihtiyaçlarını görece kadar Arapça konuşabileceklerine inandıkları anlaşılmaktadır. Mezun olunan okul türünde de bu oran aynıdır. Bir önceki görüşe göre bu oranın yüksek çıkması, Arapçaya duyulan ihtiyaçtan kaynaklanmış olmalıdır. Benzer şekilde ihtiyacı görece kadar Arapça yazabileceğim görüşüne de aynı oranda olumlu yanıt verilmiştir. Ancak bu oranlar Arapçanın içeriğine yönelik kelime ve cümlelerin nahiv ve sarf analizleri söz konusu olduğunda düşmüştür. Bu konuda kız ve erkek öğrenciler arasındaki görüş farkı Arapça bir metni okuma anlama konusunda açılmıştır. Arapça bir metni okuma anlama konusunda erkek öğrenciler kızlardan daha fazla desteğe ihtiyaç duymaktadır. Buna benzer durum düz lise ve İHL mezunları arasında da söz konusudur. Lisans derslerinde Arapça konusunda zorluk çekmeyeceğine dair görüşe olumlu yanıt oranı toplamda %66’dır. Bu oran da diğer görüşlere nazaran düşük çıkmıştır. Bu konuda Arapça hazırlık sınıfının başında verilen Arapça eğitiminin lisans seviyesinde yeterli olacağına ilişkin öğrencilere ikna edici bilgilendirmeler yapılmalıdır.

Arapça hakkındaki hedeflerde mezun olunan okul türüne göre Arapça hazırlık sınıfını bitirdiğimde Arapçayı yeterli seviyede öğrenmiş olacağı görüşüne düz lise mezunları %47; İHL mezunları %70,3 oranında olumlu yanıt vermiştir. Mezun türündeki bu fark “Hedefler” başlığındaki diğer görüşlerle benzer şekildedir. Bu görüşlerdeki oranın düşüklüğü düz lise mezunlarının bu konularda desteklenmesi gerektiğini göstermiştir.

Öneriler

Ortaya çıkan sonuçlardan hareketle ilahiyat Arapça hazırlık sınıfına kayıt yaptıran öğrencilerin büyük çoğunluğunun akademik yılın başında Arapça dersine karşı olumlu düşüncelerinin olduğu ve öğrencilerin ileriye dönük ulaşılabilir hedeflere sahip olduğu görülmüştür. Dolayısıyla Arapça dersine karşı olumlu bir algı söz konusudur. Olumlu algı Arapça öğretiminde önemli bir araç olarak kullanılabilir. Bunun için algıyı iyi bir şekilde yönetmek gerekmektedir. Algı yönetiminde ilahiyat fakültesi idarecileri ve Arapça hazırlık sınıfı öğretim elemanları birlikte çalışmalıdırlar. Genel olarak bu konuda şunlar önerilebilir:

- Arapça hazırlık sınıfının derslerini, öğretim yöntem ve tekniklerini, sınav sistemini, hedeflerini, öğretim elemanlarını vs. tanıtan bir bilgilendirme kitapçığı hazırlanabilir.
- Arapça hazırlık sınıfına gelen öğrencilere okulun resmi internet sitesinden ve sosyal medyasından bilgilendirici içerikler üretilebilir. Bu yapıldığı takdirde de içerikler sürekli güncel tutulmalıdır.

- Akademik yılın başında Arapça hazırlık sınıfının başında öğrencilere yönelik Arap dilini ve ilahiyat eğitimi tanıtıcı sunumlar yapılmalıdır.
- Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerine öğretim sürecinin başından sonuna kadar rehberlik yapılmalıdır. Özellikle özgüvenlerini arttırıcı toplu ya da kişisel görüşmeler yapılmalıdır.
- Arapça hazırlık sınıfı öğrencilerine Arapça derslerine nasıl çalışacakları ve kendilerini nasıl geliştireceklerine dair bilgilendirme yapılmalıdır.
- Arapça öğretimini kolaylaştırıcı bir öğretim programı oluşturulmalıdır. Öğretim programının içeriğinde ilahiyatın yanında güncel meseleler de dahil edilebilir.
- Daha önce Arapça dersi almamış düz lise mezunlarına uygun Arapça öğretim programı hazırlanabilir.
- Akademik yılın başında Arapça dersine karşı duyulan ilgi ve sevginin cinsiyete göre farklılığı bir araştırmada ele alınabilir.
- Arapça dersine karşı duyulan ilgi ve sevgi hususunda kararsızların ve olumsuz görüş bildirenlerin bakış açılarını değiştirmeye yardımcı olmak üzere öğrencilere Arapça dersini sevdirmeye yönelik rehberlik yapılabilir.
- Öğrencilerin üçte biri Arapça hazırlık eğitiminin gerekliliği konusunda tereddüt yaşamaktadır. Arapça hazırlık eğitiminin gerekliliğine ve faydasına dair bilgilendirici ve motive edici çalışmalar yapılarak bu tereddüt durumunun giderilmesi faydalı olacaktır. Bu aynı zamanda Arapça öğreniminde akademik başarıyı da arttıracaktır. Ayrıca mezun olunan okul türüne göre ortaya çıkan ve özellikle İHL mezunu öğrencilerde Arapça hazırlık sınıfının ilahiyat eğitimi için gerekliliği hususunda görülen kararsızlık durumunun sebepleri araştırılabilir ve soruna yönelik çözüm önerilerinde bulunulabilir.

Kaynakça | References

- Almakhzoumi, Amal A. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapçaya Yönelik Motivasyonu ve Başarıları”, *D.E.Ü. İlahiyat Fakültesi Dergisi* 8 (1994), 393-412.
- Anadolu İmam Hatip Lisesi Meslek Dersleri Öğretim Programları (T.C. Milli Eğitim Bakanlığı, 2018).
- Arpaçukuru, Osman - Üzümcü, Muzaffer. “İlahiyat Fakültesi Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumları (Tekirdağ Namık Kemal Üniversitesi Örneği)”, *Tasavvur* 6/2 (2020), 853-886.
- Balcı, Tahir - Balcı, Umut. “Almanca Öğretmenliği Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Beklenti ve Başarı Durumlarının Analizi”, *Çukurova II. Uluslararası Multidisipliner Çalışmalar Kongresi Tam Metin Kitabı*, 2019, 114-123.
- Creswell, John W. - Creswell, J. David. *Araştırma Tasarımı: Nitel, Nicel ve Karma Yöntem Yaklaşımları*, thk. Engin Karadağ (Ankara: Nobel Yayınları, 2021), 147.
- Demirci, Selahattin vd., *Arapça 9* (Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, 2022).
- Dündar, Ahmet İhsan. “İlahiyat Fakültesi Arapça Hazırlık Sınıfı Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Bursa Uludağ Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi Örneği)”, *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 0/25 (2022), 844-868. DOI: 10.29000/rumelide.1037512.
- Özcan, Yusuf - Yapıcı, Asım. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Ç.Ü. İlahiyat Fakültesi Örneği)”, *Çukurova Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 16/2 (2016), 113-142.
- Uçar, M. Ertuğrul. “Öğrenme Psikolojisi ile İlgili Temel Kavramlar”, *Eğitim Psikolojisi*, ed. Şerife Işık (Ankara: Pegem Akademi, 2020), 312.
- Uçar, Recep. “İlahiyat Fakültelerinde Okutulan Arapça Dersine Karşı Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması”, *İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Güz 2013/4(2), 127-144.
- Uçar, Recep. “İlahiyat Fakültesi Öğrencilerinin Arapça Dersine Karşı Tutumları (İnönü Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Örneği)”, *Marife* 15/2 (2015), 371-394.
- Yılmaz, Hacı. “Arapçayı Seçmeli Ders Olarak Alan Öğrencilerin Bu Ders Hakkındaki Görüş ve Beklentileri”, *EKEV Akademi Dergisi* 23/78 (2019), 277-297.